

4. Колесникова, Т. Препринт Організація віддаленої роботи колективів бібліотек університетів України за часів драматичних невідомостей [Organization of remote work for university library staff in Ukraine during dramatic uncertainties]. – Режим доступу: <http://surl.li/hvvpk> (дата звернення: 03.09.2020).
5. Посібник менеджера спільноти, щоб досягти успіху в цьому 2019. – Режим доступу: <http://surl.li/hvoz> (дата звернення: 08.10.2020).
6. Титов, В. Комьюнити-менеджмент: стратегія і практика вирощування лояльних сообществ / В. Титов. – М., 2018. – 110 с. – Режим доступу: <http://flibusta.site/b/551390/read> (дата звернення: 15.04.2020).

COMMUNITY ASPECTS OF A RESPECTABLE LIBRARY

Perevoznyk Tetyana Viktorivna, Chief Librarian of the Scientific Library of Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture

Abstract: *The report addresses the use of marketing technologies and tools to engage users in the library, rebranding and ongoing marketing policies using community management to achieve goals. On the example of the Scientific Library of KhNTUSG, rebranding and aggressive marketing are considered as effective ways to promote new library products and services. It is noted that to solve the problem of reduction / absence of users, one of the main steps is to change the polarization of user consciousness, to create a community - loyal to the library community. It shows how the National Bank uses community management in its activities, how it forms a community at the university on the principles of friendship, attention, recognition.*

Keywords: *community management, rebranding, library marketing, library community, loyal community*

УДК 001;63(477.83)18”19”

АГРОІНЖЕНЕРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В ДУБЛЯНСЬКОМУ НАУКОВОМУ ОСЕРЕДКУ кін. ХІХ-поч. ХХ ст. (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ФОНДУ СТАРОДРУКІВ І РІДКІСНИХ ВИДАНЬ НБ ЛНАУ)

Пинда Любов Арсентівна, канд. іст. наук, доцент Львівського національного аграрного університету

В статті аналізуються напрями та форми наукових пошуків представників аграрної інженерії Академії рільництва та рільничо-лісового факультету Львівської Політехніки (м. Дубляни поблизу Львова). В роботі використані матеріали фонду стародруків та рідкісних видань, в яких відображені результати науково-дослідної діяльності провідних вчених в галузі аграрної інженерії зазначених науково-дослідних та освітніх

інституцій (Т. Рильський, К. Айдукевич, Т. Гологурський, Ч. Канафойський, Г. Сокольницький, М. Вуйціцький, Т. Свежавський).

Ключові слова: аграрна інженерія, рільниче машинобудування, електрифікація та енергетика сільського господарства, Академія рільництва, рільничо-лісовий факультет Львівської Політехніки.

За словами дослідника історії аграрної освіти і науки Галичини Ю. Токарського становлення інженерно-технічних студій відбулося у 1878 р., коли система технічних дисциплін виокремилася в окрему групу предметів Високої рільничої школи. Наукові пошуки та вишкіл молодих фахівців проводили на технічному та науковому обладнанні, яке за своїми технічними можливостями відповідало тогочасним стандартам [2].

Сільська інженерія була одним провідних напрямків наукових досліджень в Академії рільництва та рільничо-лісовому факультеті Львівської Політехніки. Так, Айдукевич Казімеж (1864–1921) був автором праць в галузі сільської інженерії: «O siewnikach» (Краків, 1893) – праці про конструкції та дослідження сівалок, «O postępie w budowie maszyn rolniczych» (Львів, 1897) [9].

Томаш Рильський (1838–1924) написав праці: «Narzędzia i maszyny rolnicze» (Львів, 1878), «Narzędzia i maszyny rolnicze na wystawie w Magdeburgu» (опублікована у виданні «Roczniki WSR w Dublanach». Львів, 1894), «O włościanskich budynkach gospodarskich» (Відень, 1915), а також видав підручники: «Podręcznik mechaniki rolniczej dla gospodarzy praktycznych» (Львів, 1877), у якій провів фаховий аналіз особливостей конструкції та геометрії базових деталей, робочих органів, наголосив на властивостях матеріалів, з яких вони виготовлені, та правилах технічного обслуговування [10]. У цій праці вивчалися передчасно зужиті або поламані машини, складальні одиниці та деталі, проводилося фінансове оцінювання збитків від неполадок. У книжці приділено увагу загальному підбору та використанню машин, знаряддям та машинам для обробітку ґрунту. Висвітлюються також такі різновиди машин як сівалки, збиральні машини, молотарки, помпи, поліпшені транспортувальні пристрої

До числа його праць належить також робота «Budownictwo» (Дубляни, 1867). Він був організатором наукового формування рільничого машинознавства, методист, творець багатьох моделей та креслень, ініціатор заснування кафедри сільськогосподарської техніки Академії рільництва в Дублянах. Т. Рильський обґрунтував необхідність утворення першої в Галичині Дублянської дослідної станції сільськогосподарських машин, де можна було б оцінити якість і прогнозувати потреби в рільничій техніці. На виставці в Перемишлі в 1882 році вперше демонстрував нові на той час горизонтальні сепаратори молока. Дослідник зібрав у Дублянах унікальну колекцію давньої та новочасної рільничої техніки і знарядь. На спрацьованих деталях він демонстрував хиби у використанні машин, приділяв багато уваги проблемам сільського будівництва, запропонував

технологію оранки великих площ багатокорпусним плугом із приводом від локомотива за посередництвом лив, ланцюгів, реверсивної материнки (лебідки) та заякорених натяжних станцій. Т. Рильський проаналізував комплекс машин для молотби зернових, який успішно застосовувався понад століття.

Завершення Першої світової війни не перервало досліджень в окреслених галузях. Маємо в цей період низку знаних теоретиків та практиків. Зокрема, Міхал Вуйціцький (1892–1968) був автором близько 50 наукових праць стосовно проблем механізації рільництва та використання сільськогосподарських машин, зокрема, «Porównawcze badania pracy cylindrów wierconych i tłoczonych w tryerach» (Roczniki Nauk Rolniczych i Leśnych, 26/2, 1930) [12,13].

Гологурський Тадеуш (1872–1928) заклав основи під рільниче наукове машинознавство Польщі. Головними з його праць вважаються: «Kulturywatory» (Краків, 1914), «Teoria nastawiania siewnika podług zmiennej rozstawy redliczek» (Краків, 1915), «Ruch powierzchni krzywej w środkowisku ziemnym» (Львів, 1908), «Prace narzędzi w ziemi» (Краків, 1921), «Oporu kroju w ziemi» (Познань, 1924), «Rachunek wyrównawczy» (Познань, 1927), «Sadzałka transporterowa do ziemiaków» (Познань, 1933)[6,8].

Канафойський Чеслав (1898-1981) був автором наукових праць і підручників з теорії та практичного використання тракторів і сільськогосподарських машин. Він був автором фундаментальних праць із розрахунку складної техніки. Науковець аналізував та теоретично обґрунтовував результати польових випробувань машин. Головними серед них є: «Przyczyny do poznania zjawisk, zachodzących podczas młocki bębniami serowymi» (Prace Zakładu Rolniczego Politechniki Lwowskiej w Dublanach. Львів, 1934), «Maszynoznawstwo rolnicze. Część pierwsza. Narzędzia rolnicze» (Варшава, 1948), «Narzędzia i maszyny rolnicze w 3 t.» (Варшава, 1956, 1963).

Поряд з переліченими вище, проведено інтенсивні пошуки в царині електрифікації. Тут безперечним авторитетом користувався Сокольницький Габріель (1877-1975), який був активним учасником розвитку електропромисловості Західної України. Він виконав майже тридцять проектів, переважно електростанцій, для Самбора, Дрогобича, Стрия, Рівного, Жовкви, Рави-Руської та інших міст. Він керував переведенням електромережі Львова на трифазний струм. Г. Сокольницький за свої вагомі досягнення був обраний членом-кореспондентом Польської академії технічних наук від 1932 р., а в 1938 р. обраний її дійсним членом.

Гостро в Галичині стояло питання про освоєння малопродатних земель для розширення масштабів господарювання в аграрній сфері. Це стимулювало наукові пошуки в галузі меліорації. Так, Ян Бляут працював в царині осушення боліт, дренажування та обводнення сільськогосподарських

угідь, використання торфовищ. Він – засновник в Галичині теорії та практики в галузі меліорації. Автор близько 50 наукових праць, розробник теоретичних передумов кротового та гончарного дренажів. Порушував проблеми осушування боліт, докладав зусиль для вивчення і практичного використання торфовищ, керував розробкою проектів осушення боліт і меліорації полів та їх впровадження в Дублянах, Олеську, Ярославі, Ланцуті, Яричеві. У своїх працях торкається проблем обводнення земель. Головними з них є: “W sprawie badania torfowisk w Galicyi” (Tygodnik ekonomiczny. Львів, 1891), «O torfach» (Ekonomista Polski. Львів, 1895), «O nawodnieniu» (Encyklopedia rolnicza. Варшава, 1895), «Regulacja rzek i kanałów» (Львів, 1904)

Станіслав Бац (1887–1970) мав основним полем наукових досліджень підставові водні меліорації, агрометеорологію, ерозію ґрунтів, лісове ґрунтознавство і торфознавство. Він створив польську школу природничого підґрунтя рілничої та лісової меліорації з урахуванням відповідних співвідношень між меліораційною технікою, потребами рослин і характером природного середовища. Меліорацію торфовищ дослідник поставив на наукові засади (створення нового природничого та гідрологічного середовища, відновлення продукційного потенціалу). Працюючи в Дублянах, С. Бац встановив, що урожай не залежить від кількості опадів у певному році чи під час вегетації, а лише від його розкладу. Найвищий врожай дає висока кількість опадів у критичній декаді для певної рослини. Співпрацював з бюро меліорації Полісся і визначив помилки тогочасної меліорації. Він пропонував планування водного господарства цілого краю. Для низьких торфовищ науковець розробив оптимальне мінеральне удобрення та усталення рівня ґрунтових вод під час чергових покосів. Він опублікував приблизно 180 наукових праць. Неодноразово перевидавались його роботи: «Leśne melioracje wodne» (Вроцлав, 1962), «Uprawa roślin» (Вроцлав, 1970. Її перевидано 10 разів)[4].

Виробництво якісної сільськогосподарської продукції неможливе без наукового обґрунтування технології сільськогосподарських продуктів. Тут аграрна наука Галичини дала низку знаних дослідників. Скажімо, Адольф Йошт (1889–1957) став видатним фахівцем в царині крохмалів, аналізував сирівці та напівпродукти ферментаційного промислу, досліджував бактерії молочної кислоти та дріжджі для гуралень, заснував наукову школу. Тадеуш Хжонц на початку ХХ ст. вивчав горілчану справу, фруктове вина, сушіння картоплі, технології хімічної переробки. Він є автором друкованих праць: «W sprawie rewizji doboru odmian drzew owocowych» (Львів, 1917), «Podręcznik dla szkół rolniczych i praktycznych» (Краків, 1907), «Wina i inne napoje owocowe» (Варшава, 1927).

Вільгельм Камінобродський (1899–1967) досліджував сорти крохмалю в картоплі та можливості їх практичного використання в гуральній промисловості. Він видав друком 39 наукових праць зокрема, 19 оригінальних. Науковець був співавтором підручника про машини та

спорядження для ферментаційної промисловості. Єжи Схродер (нар. в 1912) видав друком 130 наукових праць. Значну їх частину присвятив історії науки. Отримав 40 патентів, які зберігали головні методи виробництва азотних і фосфорних сполук. Був автором або співавтором кількох підручників [3, С.95] Він обіймав високі посади в Польській академії наук та інших високих державних та наукових установах. Олександр Тиховський (1900–1962) наукові студії провадив в галузі рільничої бактеріології, мікробіології, молочарства, алкогольної ферментації. Вчений світового рівня в науці про крохмаль. Він членом Комітету технології та хімії харчових продуктів Польської академії наук. Опублікував 27 наукових праць, багато з яких є оригінальні та використані для написання підручників [3, С.98].

Конче необхідною для розвитку сільського господарства була метеорологія, перші паростки якої постають в Галичині наприкінці ХІХ ст. Цьому ми завдячуємо в значній мірі зусиллям професора метеорології Казимира Шульца (1866-?), який в 1890–1918 роках працює в Дублянах [11]. Тут скажемо декілька слів про цього знаного дослідника проблем метеорології. Вихованець та випускник Санкт-Петербурзького університету, він спершу працював в фізичній і хімічній лабораторії Варшавського університету. В 1891 р. він обійняв посаду доцента, пізніше професора фізики і метеорології Вищої Рільничої школи та Академії Рільничої в Дублянах, а також був керівником науково-дослідної фізичної лабораторії та Дублянської метеорологічної станції. Водночас він був кореспондентом Центрального інституту метеорології та геодинаміки у Відні. Кожного року щодня знімались показники з Дублянської метеорологічної станції та передавались в загальноєвропейську метеорологічну службу. Щорічно результати спостережень вводились в єдину систему та аналізувались. Був автором праць по метеорології Карпат, боротьби з градом, кліматичних зон. К.Шульц активно долучався до роботи в інших наукових та освітніх інституціях галицького краю. Так, він був членом знаних наукових та громадських організацій – Наукового товариства природознавців ім. Коперника у Львові та Галицького господарського товариства, завідувач його рільничої секції. Від 1890 року систематичні спостереження в Дублянах за станом атмосфери починає метеорологічна станція, дані якої з 1 квітня 1893 року входять в систему метеорологічної служби Австро-Угорщини, на основі її даних укладаються місцеві прогнози погоди.

Список використаних джерел:

1. Токарський Ю. Дубляни: історія аграрних студій (1856-1946). Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича АН України, 1996. 384 с.
2. Токарський Ю. Інженерно-технічні студії в Дублянах. Львів: ЛНАУ, 2008. 63 с.

3. Токарський Ю. Професори, доценти та асистенти навчально-наукових установ у Дублянах (1856-1947): біографічний словник. Львів: Львівський державний аграрний університет, 2004. 119 с.
4. Вас S. Osiadanie torfowiska dublańskiego pod wpływem odwodnienia. *Roczniki nauk rolniczych i leśnych*. 1930. T. XXIII. 1. S.111-143.
5. Blauth J. Ustawa wodna w praktyce. *Czasopismo techniczne. Organ Towarzystwa Politechnicznego we Lwowie*. 1903. Rocznik XXI. № 14. S. 196-198; Rocznik XXI. № 15. S.212-214; Rocznik XXI. № 16. S.227-229; Rocznik XXI. № 17. S.243-244; Rocznik XXI. № 18. S.258-259; Rocznik XXI. № 19. S.270-271; Rocznik XXI. № 20. S. 280-281; Rocznik XXI. № 21. S.296-297; Rocznik XXI. № 22. S.305-307.
6. Gołogórski T. Sadzarka transporterowa do ziemniaków. *Roczniki nauk Rolniczych I Leśnych*. 1935. T. XXXIV. S. 107-128.
7. Kołowe pługi motorowe. Zestawił Tadeusz Świeżawski. Poznań, 1928. 144 s.
8. Maszyny i narzędzia, służące do uprawy kartofli. Napisał Tadeusz Mlchał Gołogurski. Kraków: W drukarni Uniwersytetu Jagiellońskiego. Pod zarządkiem Józefa Filipowskiego, 1903. 43 s.
9. O siewnikach. Napisał inżynier Kazimierz Ajdukiewicz. Kraków. Nakładem autora. 1893. 57 s.
10. Rylski T. Podręcznik mechaniki rolniczej dla gospodarzy praktycznych. Lwów, 1877. 557 s.
11. Szulc K. Wyniki spostrzeżeń meteorologicznych w Dublianach w roku 1913. *Kosmos*. Czasopismo Polskiego towarzystwa przyrodników im. Kopernika. 1914. Rocznik XXXIX. S.46-62.
12. Wójcicki M. Porównawcze badanie pracy cylindrów wierconych i tłoczonych w tryjerach. *Roczniki Nauk Rolniczych i Lesnych*. 1930. T. XXIII, 2. S. 281-294.
13. Wójcicki M. Próba tryjera "Phönix" klasa V, marka 1. *Roczniki Nauk Rolniczych i Lesnych*, 1927, T. XVIII, 1. S.1-30.

УДК001;63(477.83)18"19"

AGROENGINEERING RESEARCH AT THE DUBLIN RESEARCH CENTER

KKIN. XIX-EARLY XX CENTURY (ACCORDING TO THE MATERIALS OF THE FUND OF OLD PRINTS AND RARE EDITIONS OF THE NATIONAL LIBRARY OF LNAU)

Pynda Liubov, Associate Professor, Lviv National Agrarian University

Abstract: *The article analyzes the directions and forms of scientific research of representatives of agricultural engineering of the Academy of Agriculture and the Faculty of Agriculture and Forestry of Lviv Polytechnic (Dublyany near Lviv). The materials of the fund of old prints and rare editions are used in the work, which reflect the results of research activities of leading scientists in the*

field of agricultural engineering of these research and educational institutions (T. Rylsky, K. Aidukevich, T. Gologursky, C. Kanafoisky, G. Sokolnytsky, M. Vuytsitsky, T. Svezhavsky).

Key words: *agricultural engineering, agricultural engineering, electrification and energy of agriculture, Academy of Agriculture, Faculty of Agriculture and Forestry of Lviv Polytechnic.*

**УДК 025.17:[(043.5)+(043.3)]:025.7/8:027.7:[378.6:62:
63(47725)ХНТУСГ]](045)**

ДИСЕРТАЦІЇ ТА АВТОРЕФЕРАТИ ДИСЕРТАЦІЙ – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ФОНДУ НАУКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ХНТУСГ

Погорєлова Оксана Віталіївна, *провідний бібліотекар Наукової бібліотеки Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*

Доповідь присвячено висвітленню питання створення і розвитку і популяризації колекції дисертацій та авторефератів дисертацій в фонді Наукової бібліотеки ХНТУСГ.

Ключові слова: дисертації, автореферати дисертацій, фонди наукової літератури

Наукові відкриття у всі часи були рушійною силою розвитку суспільства, а фонди наукової літератури бібліотек – базою для розвитку інноваційної діяльності вчених і дослідників. Тож однією з найважливіших частин інформаційних ресурсів Наукової бібліотеки ХНТУСГ є колекція дисертацій та авторефератів дисертацій, в основі якої – наукові роботи, що були захищені в наукових спеціалізованих радах ХНТУСГ, захищені співробітниками університету в інших організаціях з галузей знань, що відповідають науковим напрямам досліджень в університеті. Нині цей фонд налічує 3309 видань.

Інформаційно-пошукова система на дисертації та автореферати дисертацій представлена у бібліотеці картковим каталогом (ведеться з 1963 року), бібліографічною базою даних електронного каталогу (ведеться з 1994 року). На сьогодні таке поєднання є найоптимальнішим для забезпечення обліку, збереження і забезпечення якісного довідково-бібліографічного обслуговування користувачів. Каталог містить записи з 1949 року, забезпечує повноту відображення наявного фонду в бібліотеці, але його пошукові можливості обмежуються лише за алфавітною ознакою. Більш ефективним елементом пошукової системи є електронний каталог. База даних «Дисертації та автореферати дисертацій» була створена в 1994 році, наразі відображає записи на всі дисертації та автореферати